Број 101 У Новом Саду, у петак 29 априла 1905. Година XI.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом, свецем и данима иза недеље и свеца јадаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За отпаде плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, у Новом Саду, на пијаци.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Преварили су нас.

У угарском сабору води се данас разговор о адреси на краља. Осим другог чега пада многа реч и о чувеној Берзевицијевој школској реформи. Из тих говора видимо, да та реформа не само да није напуштена, већ ће првом згодом опет доћи на ред. Ми ово не пишемо, што се тог закона бојимо, већ нам је тешко, што ће, ако се тако догоди, деца наша поред садање школске преоптерећености из будуће школе у живот врло мало општих корисних знања донети. Не може ни бити друкчије, јер да нејака дечица неколико основних школских предмета на два језика темељно могу научити, то је педагошки „изум“ само наших реформатора. За то нам сведоче данашње државне школе, јер деца, која су из такве школе изашла, незнају много нити на матерњем, нити на мађарском језику и за кратко време заборраве све. — Но време лечи све, па ваљда ће излечити и наше премудре „педагоге“. —

У нашем сабору о Берзевицијевом школском предлогу говорио је вођа т. зване либералне странке министар председник гроф Стеван Тиса, говорили су и Румуни народносни посланици, говорили су и говорници мађарске опозиције. Али нису говорили шта мислите ко? Ни су говорили ни један Србин. И нису говорили „избраници“ и „миљеници“ многих српских бирача, нису говорили они посланици Тисине странке који су у нашим срезовима изабрати. Па кад знамо, да Тиса говори у име владине странке, онда излази на чисто, да су иста господа наши „избраници“ у души за ту школску реформу.

А овамо шта су све та господа пре избора као кандидати народу говорили и обећавали. Да не спомињемо обећања слободне паше за марву, оправљања разних ћуприја, друмова, школа и т. д. — што је до сад остало само обећање лудом радовање. — Та господа кандидати су кроз уста разноврсних власничких трабаната а нарочито комуналних учитеља говорили народу, да од те намишљене школске реформе неће бити ништа, пејшће је помрчина, јер и сами увиђају штетност исте, и да су се само због те реформе тако узбуркали духови народности.

Један је посланик у српским општинама на тужбу родитеља јавно укорио учитеље, што се не обазиру на оправдане жеље становништва па је саветовао учитеље, да у основним школама већу важност полажу на дечији матерњи него на мађарски језик. — Иста господа су говорила и о историјским, автономним правима српског народа, споменула су чак и јуначка дела Срба Граничара али само пре избора, а сад што наши кажу: „ни лук јели, ни нањ мирисали. —

Па, дела господо „избраници“ наши! Одржите обећања ваша, изјасните се у сабору о народносним правима и о школском предлогу! Ваљда нас не држити за тако безазлене, да ћемо Вам и опет кад нам пред изборе дођете веровати, шта нам будете причали? Боже сачувај! Ми ћемо Вам онда показати путничку торбу а место мандата даћемо Вам — пакрачки декрет. Живи били па видили!

Сад нешто да рекнемо и српским бирачима.

Браћо! дал' се можемо и даље одушевљавати за такове људе, који тако безобзирно злоупотребљавају поверење наше? Дал' можемо и даље да бирамо такве људе за заступнике наше, који нам много обећавају, па кад их изаберемо, а они не само да не држе обећања своја, него на сабору раде против тежња и осећаја наших? Зар више вреди изборни паприкаш, пиво, „фрај“ подвоз и кост за време избора, него образ, свест, поштење српско? Покажимо тим наметљивцима нашим, да нам није све на продају! Јер Србин је био јунак на бојном пољу па зар да буде кукавица и измећар и на уставном пољу?

— Не. Пренимо се, отворимо очи, не бирајмо више оне, који нам никад добра помислити неће, а камо ли учинити; већ бирајмо само посланичке кандидате родољубиве српске народне радикалне странке, па да нас види Бог!

Рекох!... **Србин.**

Изборна борба у Н. Саду.

Данас су по Н. Саду освануле плакати оваке садржине:

Браћо бирачи! У недељу, 1. (14.) маја о. г. говориће своју програмну реч посланички кандидат српске народне радикалне странке др. Мита Мушицки на Ченеју: у порти пре подне, после свете литургије у 10½ сати; на Клиси: код крста, пред школом у два сата после подне; у вароши: код „Три Круне“ у пет сати после подне. — Браћо бирачи! Дођите сви, да чујете програм народни, програм напретка, програм слободе, братства и једнакости. Живио др. Мита Мушицки! У Новом Саду, 28. априла (11. маја) 1905. — Извршни одбор.

* * *

Уверени смо, да ће се овом позиву на збор одазвати сви савесни бирачи нарочито Срби. Сад је време да покажемо живота и да волемо своје. Програм српске народне радикалне странке је најслободоумнији програм мимо свију странака. Он хоће сваком своје. И Угарској и Хрватској и Славонији и у Аустрији. И хоће у свима тим државама — сваком своје Ево и овако пропадамо сви и на сваком пољу. И ако не дође до тог програма, стаманићемо се сасвим.

* * *

На многа питања одговарамо, да сад, при накнадном избору посланика у Н. Саду имају права гласа сви они који су имали права гласа при прошлим општим изборима, на почетку ове године. Бирачка листа за 1905. годину важила је онда, па и сад.

* * *

Наш извршни одбор имаће своје седнице сваки дан у 6 сати по подне у гостионици „код три круне.“ Ко год жели у ствари избора да се обавести или да што достави, нека се изволи тамо обратити.

* * *

Све странке би воледе да поставе кандидате у Н. Саду, али осим српске народне радикалне странке и Кошутове странке, нису још истакнути други. Они се необично тешко поређају. Банфијевци неће ни да чују за Кошутовог кандидата. Они су брзојавили у Б. Пешту својој централи, да им даду свог кандидата, јер за Кошутовце неће гласати. Данас та ствар треба да се реши.

Владина странка види пропаст. И сад су се сетили да у Новом Саду има Срба. До сад су тражили да буде Мађар кандидат и био је, а сад би волели Србина, јер се надају да ће Срби гласати уз њега. Но ми не верујемо да ће се који Србин примити кандидатуре с владиним програмом. А ако се и прими, који ће Србин за њега гласати. Било је на жалост Срба, који су то чинили живој влади, која нас је гњечила. А сад кад је та влада умрла, зар и за мртву да гласају. Ил зар из благодарности, што нас је гњечила. Такве, који би то радили требало би укувати у шпиритус да их и потомци нараштаји гледају као неко чудо. А како је Кошутова странка говорила у сабору о адреси, не може ни један Србин, ни помислити да гласа за њеног кандидата. Ми ако нисмо изгубили и понос и памет, можемо гласати само за кандидата српске народне радикалне странке, дра Миту Мушицког.

Руско-јапански рат.

Свршен је један врло важан чин, наиме, Небогатов се спојио са Рождественским и то у француској области код Кап Падарана. Небогатов је пловио увек са једном истом брзином и није му се десио за време целог пута никакав немио догађај. Бродови су му сви без разлике у најбољем реду а војници чили, расположени и одушевљени. Из Сегона јављају како је Небогатов потпуно убеђен да ће успешно решити своју поверену му задаћу. Испред Небогатова Рождественски је био изаслао своју оклопну крстарицу „Јакчанг“ и помоћну крстарицу „Рион“. Ни бродови Рождественскови ни Небогатови не показују на себи никаква трага да су патили услед дугог путовања. Како је време доста буровито било то се чешће видели и они делови бродова који су обично испод воде, на њима није било ни трага, да се ухватило што за њих, као шкољке и друго. Куда је отпловила удружена руска флота, то се незна за сад.

Тако ето гласи најновији извештај. По себи се разуме да је спојење обе руске флоте, јако узрујало и оне у Јапану и оне у Лондону, и ако се већ од више дана говорило о том спајању као свршеној ствари, којој не стоје никакве препреке на путу. И наравно немоћан бес излива се опет на Француску. Износи се како је у Јапану бес против Француске већ достигао врхунац, и мора се прелити ако и Небогатова флота буде са да оно имала у француским водама, што је имала Рождественскова флота. Прети се ту како у Јапану нико веће примати ни куповати француску робу, како ће чак бомбардовати и француско које пристаниште и шта ти ту све нема. По себи се разуме, да у Француској не дају много на те претње. У Токију врло добро знају, како ће вест о спајању обе руске флоте изазвати у целом Јапану велико запрепашћење и за то су и протурили вест, како се једна јака јапанска флота од осамдесет у бојних бродова налази код Формозе и добро чува пролаз. Каквих су то осамдесет бродова, о том би добро било да су из Токија што поближе изнели. Ту су без сумње урачунате и све торпедњаче и контраторпедњаче, па и они бродови трговачки и превозни, на које су сместили два три стара топа. Све се више испољује, да је јапанска флота доиста јако страдала у борби са порт-артурском флотом, много јаче но што се држало и да су Јапанци своје губитке крили.

„Не раби захода, док влак у постаји стоји.“

Ове речи могу се читати исписане латинским словима у железничким колима, а чуле су се прекјуче у угарском сабору.

Ево како је било: Посланици Хрватске и Славоније имају по закону право, да на заједничком сабору у Будимпешти говоре хрватским језиком Но они то никад нису радили. Сад после 30 и више година прохтело се посланику Хрватске и Славоније дру Гези Јосиповићу, да говори хрватски. У сабору подигоше многи мађарски посланици читаву буру. И ако дозвољава закон, ипак: како сме?

Док су једни лармали, други су се договарали шта би и они рекли посланику Јосиповићу на хрватском језику, ал такво што, да га прође воља да говори даље хрватски. И један се досети те му подвикну: „Не раби захода док влак у постаји стоји“.

(Значи: Не иди на нужник, док воз у станици стоји.)

Посланик Јосиповић поцрвени, те мало после окрете мађарски. Дакле по мишлењу неке господе у овај мах воз стоји у станици.

„Со-сојединиле се“.

Тек је неколико сати, како је допрла вест да су се сјединиле обе руске флоте, а већ о томе наши људи живо говоре. Па не кажу „сјединиле се“, не кажу ни „сојединиле се“, јер им је и то мало, него кажу: „со сојединиле се“. — Е па кад су се „со-сојединиле“, нека је сретно!

Сукоб српске чете са турском војском.

Ових дана догодио се у близини Куманова сукоб између једне српске чете и турске војске. Погинуло је преко 140 Турака, које су на 13 кола однели мртве у Куманово. Срби су изгубили само два четника, који су остали рањени на бојишту, те су им Турци главе одсекли.

Из Скопља јављају, да су у сукобу код Љуботена погинула четири српска четника, а турски губитци износе на шездесет, које мртвих, које рањених.

Пренос Костију Ђуре Јакшића.

Београдско старо гробље напуњено је и доћи ће до прекопавања. На том гробљу сарањени су и многи знатни покојници. Родбина многих покојника пренела је кости својих сродника из старог на ново гробље.

Типографско певачко друштво „Јакшић“ извршиће ове године пренос костију неумрлог песника Ђуре Јакшића. Тај пренос који се има извршити са старог на ново гробље, биће врло свечано извршен. У томе циљу приредиће се један концерат на Калимегдану, где се налази и споменик песников, који му је подигло вредно певачко друштво „Јакшић“

Штрајк у новосадској свилари.

Јуче је био избио штрајк у овдашњој свилари, јер су раденице слабо плаћене, а тражи се од њих да раде много дуже, него што се ради ма и један други посао. Њихов је захтев био, да им се повиси плата са 20 п тура и да раде само 10 сати на дан. Колико су успеле раденице и је ли им се плата побољшала, не знамо, али су скоро све ушле натраг у фабрику.

Примеран свештеник.

Шта може један вредан и заузимљив човек да учини користи друштву најбољи је пример Милош Бранковић свештеник у селу Дубравици на Дунаву, чијом је заузимљивошћу а у интересу чувања народног здравља створена у том селу народна апотека ради прве и брзе помоћи својим задругарима.

Овај је узорити и примерни свештеник подигао у селу и друштвену кречану, из које чланови могу имати креча колико им треба, да би собе за становање могли често кречити и одржавати их у добром здравственом стању.

Исто тако заузимањем овога човека покренуто је питање о снабдевању села добром пијаћом водом, као и да се подигне народно купатило.

Набава слика

Читамо у ријечком „N. List“-у: Наш краљ је преко банице купио из садашње умет. изложбе од Црнчића једну слику за 1000 круна, од Ковачевића за 800 К. од Кризмана за 700 К., од Бауера за 300, од Мештровића једну пластику за 1200 кр., од Видовића слику за 900, од Ивековића за 500, од Филипа за 600 кр. Баница је купила од Црнчића за 1000 кр., од Кризмара за 300 кр., од Струпиа за 500, од Видовића за 800, од Војничићеве за 60 кр.. Уз то ће „друштво уметности“ порадити да град набави од Валдека попрсја Рачкога и Мажуранића, па да их постави уз друге на „Зрињски трг“. Ова куповања тумачи се као неко парализовање (да се ослаби) купња, што их је лане у Београду учинио краљ Петар I.

Време.

Према телеграфском извештају од 28. априла може се очекивати топлије време а на југу у држави местимице и киша.

Преварили су га.

Из турско-бечејског среза смо добили ову изјаву:

Господо око листа „Заставе“!

Читамо како сте напали нашега посланика дра Љубу Павловића, што је у сабору потписао на нашега краља адресу, у којој каже да су добри закони од 1848 године и закони од 1867. и 1868. године и да их само треба тачно извршавати.

Ми смо се распитали, је ли то баш зацело тако и дознали смо да јесте. После је кума Јова разговарао с њим, па сад видимо да ви нисте имали право, што сте га напали Јер треба да знате, он и ако је потписао, њега су преварили. Њему нико није казао шта има у тим законима од 1848. године и у законима од 1867 и 1868. године. А да је њему ма ко-год то казао, не би он потписао Верујте не би. Он би се направио болестан, ил би слагао да нема времена за потписивање, јер га зове или темишварски владика, ил патријарх, или министар на савет. Није он глупав да не би знао што слагати и изговорити се.

Ви фуртум то диванте, да нам је кума-Љуба обећао о изборима да ће бранити Милетићев програм, а кажете Милетић не би никад онако што потписао. Е сад нека Милетић и не би. Он је можда боље памтио године, те је могао знати какве су законе донели 1848. године и 1867 и 1868 године. Наш кума Љуба нема памћење за године, он више памти траве и водице. Пре је баш некако казао: Ни апотекар не зна боље од мене шта држи у којој пиксли и фијоци. А можете веровати да је тако, кад он каже.

Молимо вас да га не нападате више, бар нами за љубав, јер је он скоро свима нами или кум или сродник. — Шта ћете с Милетићем? Милетић је си ромах умро, а Милетић је пао у нашем срезу, па је опет боље да буде кума Љуба него други.

Истина диванили су у сабору о адреси Румуни и словачки посланик се забележио да дивани, а наш кума-Љуба није се забележио. Но ми смо се распитали па докучили, да су га у том приварили Његови пријатељи прота Влаовић и Живко Богдан, обећали су, да ће му написати говор, да се неби и опет приварио у годинама. Али су му, кажу написали такав говор, да је кума Љуба казао: Јест роткве! Они све пузе и лижу пете кад је о Српству реч, а мене хоће да посаде на коња и да ми даду у руке буздован. Ал нисам ја баш сасвим тако луд као што изгледам.

Даклем видите господо и сами да наш кума-Љуба нема правих пријатеља. Он се једино узда још у загребачку иештанску омладину, да ће му сад опет послати јавну повереницу и обећати му: кад порасту, да ће сви за њим, јер је највећа нада Србинова он, наш дични кума Љуба.

Па немојте ни ви господо око „Заставе“ да га дирате, јер напослетку: какав је такав је, наш је. А ако је наш кума-Љуба заборавио шта је било које године, немојте бар ви да заборавите на ону нашу пословицу: „Волим кума, нег златна голуба.“ Волајем га нег златног голуба, па ма да је као — покисао голуб. Зато дакле: Живио нам кум!

У Врањеву 27. априла 1905.

Један одушевљени бирач дичног посланика дра Љубе Павловића

Брзојави „Застави“.

Стигли 28 априла

Судар возова.

Херисбург. Из Чикага муњевити воз сударио се са теретним возом. Два вагона пуна динамита експлодирала, оба воза упалила се.

Руско-јапански рат.

Петроград. Четврта балтичка флота већ сакупљена у Кронштату. Идуће недеље креће се за Источну Азију.

Трговина.

БУДИМПЕШТА, 28. априла.

(Брзојавни извештај).

Готова роба.

Раж прве каквоће 14 кр. 90 пот. до 15 кр. — пот.
Раж средње каквоће 14 кр. 80 п. до 14 кр. 85 п.
Јечам за храну 14 кр. 15 пот. до 15 кр. — пот.
Јечам за кување пива — кр. — пот. до — кр. — пот.
Зоб прве каквоће 14 кр. 55 пот. до 14 кр. 95 пот.
Зоб средње каквоће 14 кр. 20 пот. до 14 кр. 55 пот.
Кукуруз домаћи 15 кр. 30 пот. до 15. кр 45 пот.
Кукуруз чинквантин — кр. — п. до — кр. — пот.
Репица прве каквоће 25 кр. 40 пот. до 26 кр. — пот.

Термини.

Жито за мај 18 кр. 24 п. до 18 кр. 26 п.
Жито за октобар 16 кр. 72 п. до 16 кр. 74 пот.
Раж за мај — кр. — п. до — кр. — пот.
Раж за октобар 13 кр. 70 п. до 13 кр. 72 пот.
Кукуруз за мај 15 кр. 18 пот. до 15 кр. 20 пот.
Кукуруз за јули 14 кр. 56 пот. до 14 кр. 58 п.
Репица за август 23 кр 70 п. до 23 кр. 90 пот. Све од 100 клг.

Течај новца.

Наполеон (20 франака) 19 кр. 05 пот.
20 марака (у злату) 23 кр. 45 пот.

ТЕЛЕГРАМ!

Признати и чувени новосадски кројач ципела госп. Паја Мијатовић „чика Паја“ ступио је код мене у радњу. Што овим поштованим муштеријама до знања стављам, те ће се од сад у мојој радњи примати сва поручба у обући. А добар глас мога кројача гарантује да ће свако преко очекивања бити задовољан, како са робом тако и са ценама.

С поштовањем

Вељко Вилић

Рума.

I. 420 1—8

ТРАЖИ СЕ

ПИСАР

са перфектним знањем мађарског језика, за једну посредну канцеларију „зајмова и земље“. Првенство имају, који су већ радили код ког кр. јавног бележника или адвоката. Гарантира се месечна плата с приходом од 100 до 300 круна, према способности — Уједно се траже „провизиони агенти“ за посредовање зајмова у свима већим местима Бачке. Све понуде треба слати на адресу: „**Posrednik 21**“, Zombor Postrestante.

I. 421 1 5

ЗАЈМОВИ

на непокретности као: земље и куће, које носе кирију без трошкова у напред на 10—70 година и на II. и III. место ради укњижења. Потребно је извод из грунтовнице у катастарски табак Обратити се треба на

Agraria földhitel es ingatlan forgalmi intézet **Nagyszeben.**

I. 292 6—10

ОГЛАС ДРАЖБЕ.

Српска православна црквена општина у Доњи Петровци, закључком својим од 20. фебруара 1905. год. одобреним по слав. архид. адм. одбору у Карловцима од 21. марта 1905 год. бр. АО. 340/266. ex 1905. проглашује овим дражбу на мањак ради оправке своје цркве. — Укупни прорачунани трошковник, који ће се сав једном предузимачу издати, — износи:

1. Зидарске радње	— —	1701·76
2 Кроварске радње	—	491·58
3. Тесарске радње	— —	638·18
4. Столарске, браварске, стакларске, позлатарске радње	— — —	1228·73
5. Лимарске радње	— —	516 40
6. Сликарске радње	—	3021·13
7. Ограда цркве	— —	415·89
Укупно		8013·67

Дражба је усмена а одржаће се 12. (25). маја 1905. год. тачно у 10 сати пре подне у општинском уреду у Доњи Петровци.

Дражбовати могу само овлаштени мајстори, а сваки од њих има пре дражбе да положи жаобину у износу 5% предрачуњене своте, а досталац изравнати то на 10%, који ће му се у име јамчевине задржати.

Нацрти, предрачун и услови могу се до дана дражбе код председништва црквене општине у Доњи Петровци увидити.

Срп. прав. црквена општина у Доњи Петровци 24. априла (7 маја) 1905. год.

Аца Бабин перовођа. I. 408 2—3 **Ненад Јекић** председник.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.